



Ministerie van Rechtsbescherming

Postbus 20301
2500 EH 'S-GRAVENHAGE

Datum
15 juli 2020

Kenmerk

Telefoon

Bijlage(n)

Onderwerp

VNG-reactie in consultatie Verzamelwet gegevensbescherming

Geachte

Graag reageren wij op de internetconsultatie van het wetsvoorstel Verzamelwet gegevensbescherming tot wijziging van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG) en enkele andere wetten in verband met het stroomlijnen en actualiseren van het gegevensbeschermingsrecht, zoals gepubliceerd op 20 mei jl.

Wij complimenteren u met de voorbereiding van dit uitgebreide wetsvoorstel. Behalve aanpassingen in de UAVG die technisch van karakter zijn of verduidelijking brengen, wordt met dit wetsvoorstel ook een groot aantal andere wetten in lijn gebracht met de vigerende privacywetgeving. Dat maakt dit wetsvoorstel tot een bundel van breed geschakeerde wijzigingsvoorstellen.

In onze reactie gaan wij in op een aantal onderdelen van het wetsvoorstel die voornamelijk de UAVG betreffen, alsook op de voorgestelde wijziging van de Wet openbaarheid van bestuur. Gelet op de diversiteit van de behandelde onderdelen binnen de UAVG en de verscheidenheid van de andere betreffende wetten, houden wij in het onderstaande de volgorde van de voorgestelde wijzigingen van die wetgeving aan. De reactie valt uiteen in zeven paragrafen.

1. Verruiming van rechten van betrokkenen voor minderjarigen, onder curatele gestelden en personen ten behoeve van wie bewind of mentorschap is ingesteld (Artikel I, onderdeel C)

Verhouding tot de Algemene wet bestuursrecht (AWB)

Minderjarigen kunnen vanaf de leeftijd van 12 jaar zelfstandig de rechten van betrokkenen zoals vastgelegd in de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), uitoefenen. Wij vragen u aan te geven hoe de opening van deze mogelijkheid zich verhoudt tot artikel 8:21 van de Algemene wet bestuursrecht. In de AWB wordt bepaald dat natuurlijke personen, onbekwaam om in rechte te staan, in het geding worden vertegenwoordigd door hun vertegenwoordigers naar burgerlijk recht en dat, wanneer zij zelf in het geding optreden, tenminste de rechter van mening moet zijn dat zij tot redelijke waardering van hun belangen in staat moeten kunnen worden geacht. Het wordt dan denkbaar dat een 12-jarige zelfstandig bijvoorbeeld een inzageverzoek indient, maar dat hij niet zelfstandig in beroep kan gaan tegen het besluit op het inzageverzoek.

Verhouding tot Jeugdwet

U stelt voor dat jongeren tussen 12 en 16 jaar, of onder curatele gestelden of personen ten behoeve van wie bewind of mentorschap is ingesteld, zelfstandig, en daarmee óafhankelijk van hun wettelijk vertegenwoordiger, de verwerking van de op hen betreffende persoonsgegevens zouden moeten kunnen beëindigen, ook al is die verwerking gebaseerd op de initiële toestemming van de vertegenwoordiger. U plaatst deze wijziging in de context van het maatschappelijk gegeven dat kinderen vanaf de middelbare schoolleeftijd een grotere, snellere zelfstandigheid ontwikkelen. Wij zien deze ontwikkeling ook en begrijpen die waardering voor de eigen rechten van de jongere. Tegelijkertijd menen wij dat met de voorgestelde wijziging van de UAVG het risico ontstaat dat de jongere een wijziging kan laten aanbrengen, zónder dat de ouder of wettelijk vertegenwoordiger daarvan op de hoogte is. Dit verschil in informatiepositie tussen jongere en ouder of wettelijk vertegenwoordiger kan op gespannen voet staan met de regeling zoals de Jeugdwet die kent. De Jeugdwet maakt ook onderscheid in rechten naar leeftijdscategorieën en regelt tevens dat de ouder of wettelijk vertegenwoordiger telkens is geïnformeerd over, of wordt betrokken bij, het handelen van de jongere tussen de 12 en 16 jaar oud. Wij geven u graag in overweging te borgen dat de voorgestelde wijziging van de UAVG blijft aansluiten bij hetgeen in de Jeugdwet is geregeld. Wij vragen u daarbij te verduidelijken hoe nu de rechten op grond van de UAVG uitgeoefend door een jongere zich verhouden tot de rechten en plichten van de minderjarige in de Jeugdwet, en wat de relatie is tot de informatiepositie van de ouders of wettelijk vertegenwoordigers, zoals geregeld in de Jeugdwet.

Gevolgen gemeentelijke processen

Wij verzoeken u aan te geven in hoeverre de uitvoeringspraktijk (bij gemeenten) voor ogen heeft gestaan bij het opstellen van deze wijziging. Wij bieden aan om middels een uitvoeringsonderzoek de organisatorische en financiële gevolgen van deze wijziging scherp te krijgen.

2. Samenstelling Autoriteit Persoonsgegevens (Artikel I, onderdeel E)

Artikel 54, lid 1, onderdeel b, van de AVG bepaalt dat de lidstaat *bij wet* de vereiste kwalificaties en voorwaarden voor de leden van de autoriteit regelt. De formulering 'bij wet' lijkt de gewenste delegatie in het voorgestelde in te voegen vijfde lid van artikel 7 van de UAVG onmogelijk te maken. Indien aansluiting gezocht wordt bij het materieel wetgevingsbegrip van overweging 41 van de AVG, dan verzoeken wij dit nadrukkelijk in de Memorie van Toelichting te vermelden.

3. Bestuurlijke boete aan overheden (Artikel I, onderdeel G)

Op grond van artikel 83, lid 7 van de AVG kan elke lidstaat regels vaststellen voor het opleggen van administratieve boetes. Artikel 83, leden 4, 5 en 6 van de AVG geven een opsomming van feiten die kunnen worden beboet, zoals u ook al in de Memorie van Toelichting vermeldt. Een inbreuk op artikel 10 van de AVG inzake verwerking door overheden van persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke verordeningen en strafbare feiten, is niet in deze opsomming opgenomen. Artikel 18 van de UAVG is een uitwerking op nationaal niveau op dit punt, binnen de grenzen van de AVG. U stelt nu voor om artikel 10 van de UAVG te vermelden in artikel 18 van de UAVG waardoor het mogelijk wordt om overheden die inbreuk maken op het verbod van het verwerken van strafrechtelijke gegevens, bestuurlijk te beboeten. Hoewel het voor zich spreekt dat strafrechtelijke gegevens niet onrechtmatig kunnen worden verwerkt, ook niet door overheden, kunnen wij ons hier wel de juridische vraag voorstellen of artikel 83, lid 7 van de AVG lidstaten toestaat om boetes op te leggen voor handelen in strijd met artikel 10 van de AVG.

4. Uitzondering voor verplichte accountantscontroles (Artikel I, onderdeel J)

Het voorgestelde nieuwe artikel 23a, lid 1 van de UAVG verklaart het verbod om bijzondere categorieën van persoonsgegevens te verwerken niet van toepassing wanneer de verwerking noodzakelijk is voor een door een accountant te verrichten bij wettelijk voorschrift voorgeschreven controle. Op grond van lid 2 moeten persoonsgegevens waarop de geheimhoudingsplicht zoals bedoeld in artikel 457, lid 1, van boek 7 van het Burgerlijk Wetboek rust dan wel heeft gerust, vóór aanvang van de verwerking van persoonsgegevens voor de bedoelde controle, gepseudonimiseerd worden.

Dit artikel roept een aantal praktische vragen op waarvan wij het belangrijk vinden om die onder uw aandacht te brengen. Immers, de aspecten zoals verwoord in de volgende vragen kunnen consequenties hebben voor de overeenkomsten tussen gemeenten en zorgverleners.

Staat in de wettelijke voorschriften per voorgeschreven controle aangegeven welke categorieën bijzondere persoonsgegevens noodzakelijk zijn? Of is het vaststellen van de categorieën bijzondere persoonsgegevens en de noodzakelijkheid een afweging voor de verstrekker? Of zal een ander orgaan hier nadere invulling aan geven, bijvoorbeeld een beroepsorganisatie van IT-auditors? En wie bepaalt de noodzakelijkheid: is dat de zorgverlener, de opdrachtgever, of de accountant? En wie van deze drie partijen is verantwoordelijk voor de pseudonisering?

Wij vernemen graag uw reactie op deze vragen.

5. Uitzonderingen inzake gegevens over gezondheid (Artikel I, onderdeel M)

De voorgestelde toevoeging aan artikel 30, lid 2 van de UAVG biedt een verruiming van het verbod om gezondheidsgegevens te verwerken voor een stichting, vereniging, of andere instantie zonder winstoogmerk werkzaam op gebied van de volksgezondheid en waarvan de verwerking van bijzondere persoonsgegevens onlosmakelijk verbonden is met de doelstellingen van die organisaties.

De opdracht aan de bedoelde organisaties raakt weliswaar niet direct de gemeenten, maar het goed kunnen functioneren van ketenpartners is wel belangrijk in het kader van uitvoering door gemeenten van bijvoorbeeld de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Mede gelet op het feit dat het hier gaat om bijzondere gegevens, over gezondheidsgegevens, is dit dan ook de reden dat wij u vragen om toe te lichten hoe de in het voorgestelde artikellid genoemde 'passende

waarborgen' zullen worden ingevuld. Daarnaast is wellicht meer helder te maken welke partijen allemaal kunnen worden begrepen onder 'andere instantie'.

6. Uitzonderingen op rechten van betrokkene en plichten van de verwerkingsverantwoordelijke (Artikel I, onderdeel P)

Op grond van artikel 41, lid 1 van de UAVG, kan de verwerkingsverantwoordelijke de reikwijdte van de verplichtingen en rechten, zoals bedoeld in de artikelen 12 tot en met 21 en in artikel 34, alsmede in artikel 5, voor zover de bepalingen van die artikelen overeenstemmen met de rechten en verplichtingen als bedoeld in de artikelen 12 tot en met 21 van de verordening, beperken, voor zover dat noodzakelijk en evenredig is ter borging van de nader in dit artikellid genoemde belangen. Een verwerkingsverantwoordelijke die gebruik maakt van de bevoegdheid zoals genoemd in het eerste lid, deelt dit aan betrokkene schriftelijk mee, op grond van het nieuw voorgestelde lid 4 van artikel 41 van de UAVG.

Lid 1 van artikel 41 van de UAVG omsluit diverse artikelen, onder andere met betrekking tot het inzage recht en de informatieplicht van de verantwoordelijke aan de betrokkene. Het nieuw in te voegen lid 4 van artikel 41 van de UAVG leidt ertoe dat de verwerkingsverantwoordelijke aan de betrokkene moet melden waarom hij juist de betreffende rechten jegens hem beperkt. De aanvulling op artikel 41 van de UAVG draagt bij aan transparantie; tegelijkertijd vragen wij ons af of deze artikelleden zich wel juist tot elkaar verhouden en daadwerkelijk leiden tot de doelen die met de aanvullingen wordt beoogd. Het kan immers voorkomen dat, gelet op de genoemde belangen in artikel 41, lid 1 van de UAVG, de verwerkingsverantwoordelijke de betrokkene niet kán informeren over de verwerking. Wij verzoeken u de verhouding tussen de betreffende artikelleden nader te expliciteren. Het lijkt in ieder geval al van belang duidelijk te maken op welk moment de verwerkingsverantwoordelijke de beperking moet melden aan betrokkene.

Wij erkennen het belang van transparantie en een sterke informatiepositie van de burger. En tegelijkertijd vragen wij u ook ten aanzien van deze voorgestelde wijziging in hoeverre u de uitvoeringspraktijk hier voor ogen heeft gehad.

7. Wet openbaarheid van bestuur (Artikel X)

Met het onderhavige wetsvoorstel zal het derde lid van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) komen te vervallen. In de toelichting wordt deze wijziging aldus gemotiveerd dat het verwerken van persoonsgegevens met toestemming van de betrokkene op grond van de AVG al is toegestaan. Lid 3 zou daarmee inhoudelijk overbodig zijn. Wij vragen ons evenwel af hoe deze wijziging zich verhoudt tot het Verdrag van Aarhus.

Artikel 10, lid 3, van de Wob is destijds opgenomen om uitvoering te geven aan artikel 4, lid 4, onder f, van het Verdrag van Aarhus. Betrokkene kan afstand doen van de bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer, in welk geval de betreffende informatie volgens het Verdrag moet worden verstrekt. De relatieve weigeringsgrond van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is dan niet van toepassing. Nederland heeft dit verdrag geratificeerd, zodat daar in nationale wetgeving op een juiste manier uitvoering aan moet worden gegeven.

Wij zien de verhouding met het Verdrag van Aarhus aldus. Ten tijde van de ratificatie van het Verdrag was de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) nog van kracht. Met de invoering van de AVG zijn de vereisten voor het verwerken van persoonsgegevens op basis van toestemming door betrokkene aangescherpt. AVG en Wob kennen ieder een eigen regime, maar er is wel samenhang tussen beide wetten. Bij de Wob dient nog altijd een eigenstandige afweging te worden

gemaakt tussen het belang van privacy en het belang van openbaarheid. Omdat openbaarmaking een vorm is van verwerking en de AVG op dit punt strengere maatstaven aanlegt dan de Wbp dat deed, is met de AVG intussen geregeld wat op grond van het Verdrag van Aarhus nog moest worden geregeld in de Wob. Met de invoering van de AVG is daarom lid 3 van artikel 10 van de Wob overbodig geworden. Wij onderschrijven dit wijzigingsvoorstel, maar vragen u wel om deze wijziging nader toe te lichten en te plaatsen tegen de achtergrond van het Verdrag van Aarhus.

Wij verzoeken u om in het wetsvoorstel rekening te houden met bovenstaande opmerkingen en deze in de tekst en toelichting van de wet te verwerken.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten



Algemeen directeur